

**ΔΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΓΛΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ
ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ**
Γιώργος Ιερόπουλος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πρόκειται για μια προσπάθεια συλλογής, καταγραφής και κατηγοριοποίησης μέρους των δανείων που εμφανίζονται στη ΝΕ, έχουν αγγλοαμερικανική προέλευση και σχετίζονται με τη σύγχρονη μουσική και την κουλτούρα που τη συνοδεύει.

Η συλλογή του corpus έγινε με αποδελτίωση των τευχών ενός έτους μιας μουσικής εφημερίδας, η καταγραφή κι η επεξεργασία του υλικού πραγματοποιήθηκε με χρήση ΗΥ και τα δάνεια παρουσιάζονται ως λήμματα λεξικού, υπό τη μορφή φόρμας βάσης δεδομένων (επεξεργασία σε Access 7 των Windows 95).

Στην πλειονότητά τους πρόκειται για άμεσα δάνεια -κυρίως ουσιαστικά, ονοματικές φράσεις κι επίθετα - απροσάρμοστα στο μορφολογικό σύστημα της ΝΕ, τα οποία, όμως, παρουσιάζουν υψηλό βαθμό κωδικοποίησης στο λόγο των οπαδών της σχετικής μουσικής κουλτούρας και του αντίστοιχου τύπου.

**ANGLO-AMERICAN LOANWORDS IN MODERN GREEK ASSOCIATED WITH
MODERN MUSIC AND THE ACCOMPANYING CULTURE**
George Ieropoulos

ABSTRACT

This is an attempt to collect, record and categorize part of the loanwords that appear in Modern Greek, have Anglo-American origin and are associated with modern music and the accompanying culture.

The formation of the corpus was based upon infiltrated musical newspaper material, the recording and the processing of the material was accomplished by means of computing and the entries are presented in the format of a database form (processed in Access 7 of Windows 95).

Most of the loanwords are direct loans -mainly nouns, nominal phrases and adjectives - unadapted to the morphological system of Modern Greek and the majority of them seems to be highly codified in the speech of music fans and the respective press.

0 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή έχει τίτλο «Δάνεια της νεοελληνικής από την αγγλοαμερικανική στο χώρο της σύγχρονης μουσικής και της αντίστοιχης κουλτούρας» κι εκπονήθηκε στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος του τομέα Γλωσσολογίας του ΑΠΘ.

Πρόκειται για μια προσπάθεια συλλογής, καταγραφής και κατηγοριοποίησης μέρους των δανείων που εμφανίζονται στη ΝΕ, έχουν αγγλοαμερικανική προέλευση και σχετίζονται με τη σύγχρονη (ξενόγλωσση) μουσική και την κουλτούρα που τη συνοδεύει.

Το θεωρητικό πλαίσιο πάνω στο οποίο βασίστηκε η κατηγοριοποίηση των δανείων προσέφερε το βιβλίο της Α.Αναστασιάδη-Συμεωνίδη «Νεολογικός δανεισμός της Νεοελληνικής» . Η συλλογή των δανείων του corpus έγινε με αποδελτίωση των τευχών της μουσικής εφημερίδας ΟΖ για το έτος 1992. Η καταγραφή κι η επεξεργασία του υλικού πραγματοποιήθηκε με τη χρήση Η.Υ. Το σύνολο των δανείων (1550 περίπου λήμματα) αποτέλεσε μια βάση δεδομένων που καταρτίστηκε με οδηγό το πρόγραμμα Access 7 των Windows 95, ενώ κάθε δάνειο παρουσιάζεται ως λήμμα λεξικού με τη μορφή φόρμας βάσης δεδομένων. Κάθε λήμμα-φόρμα περιλαμβάνει 60 πεδία.

1 ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Η επεξεργασία του υλικού στο στάδιο αυτό περιλαμβάνει μια εξαντλητική -κατά το δυνατό- εξέταση των δανείων από άποψη φωνητικής, φωνολογίας, μορφολογίας και παραγωγής. Το σύνολο του υλικού αντιμετωπίζεται ως εξής:

1.1 για κάθε δάνειο παρουσιάζεται ο αυθεντικός τύπος του κειμένου-πηγή

(π.χ. *ψυχεδελιζόντων, σπινταριστές, ημιφαζαρισμένης, εμπορική pop, space rock, beat*)

1.2 ο τύπος του κειμένου-πηγή συνοδεύεται από τη φωνητική καταγραφή του. Η καταγραφή έγινε σύμφωνα με το διεθνές φωνητικό αλφάβητο, ελαφρώς τροποποιημένο εξαιτίας των περιορισμών που θέτει το συγκεκριμένο πρόγραμμα του Η.Υ.

(π.χ. *ροκαμπίλια*=[roka'biɫa], *boogie*=['buɔi], *hit*=[χit], *music*=['miɲuzik], *punk*=[paŋk], αλλά *version*=['verzjon], *thrash*=[θras], *doo-wop* =['du ɣu'op], *keyboards*=['ciɔɔrdz]...)

1.3 ακολουθεί (εφόσον είναι αναγκαίο, όπως στην περίπτωση των προσαρμοσμένων δανείων) ένας ουδετερωμένος τύπος, ο λημματικός τύπος (διαφορετικά επαναλαμβάνεται ο τύπος του κειμένου-πηγή). (π.χ. *ψυχεδελιζών-ουσα-ον, σπινταριστός-ή-ό, ημιφαζαρισμένος-η-ο*, αλλά *εμπορική pop, space rock, beat* χωρίς μεταβολή)

1.4 παρουσιάζονται με κωδικοποιημένο τρόπο τα προβλήματα που τυχόν εμφανίζονται κατά την προφορά του δανείου

(0=χωρίς προβλήματα προφοράς, 1=διπλοτυπίες προφοράς οφειλόμενες στην οδό ή και στη γλώσσα δανεισμού, 2=εναλλακτικές προφορές ληκτικών συμφώνων, 3=εναλλακτικές προφορές συμφωνικών συμπλεγμάτων, 4=εναλλακτικές προφορές φωνηέντων ή φωνηεντικών συμπλεγμάτων)

(π.χ. <i>AOR</i>	= ['a 'o 'ar ή 'ei 'ou 'ar]	1 οδός
<i>garage</i>	= [ga'raz ή 'garadz]	1 γλώσσα
<i>compilation LPs</i>	= [kɔmpi'leis(X)ɔn el'piz]	2 s/z, 3 mp/mb, s/sX
<i>closing track</i>	= ['klo(u)ziŋ(q) 'trak]	2 η/ηg , 4 ο/ου)

- 1.5 παρουσιάζονται με κωδικοποιημένο τρόπο οι περιπτώσεις προβληματικού τονισμού
 (1=υπερπροπαροξυτονία : (π.χ. *underground*= ['ander'graund].) ,
 2=δευτερεύοντες ή ασταθείς τόνοι στην ίδια λέξη (π.χ. *frontwoman*= ['fr^{nt}'y^uman],
dj= ['didz^{ei} ή di'dz^{ei}]...) , 3=προβληματικός τονισμός ονοματικών φράσεων
 (π.χ. *double a-side*= ['dabl 'ei 'sai^d] , *new wave*=['nju yu'eiv ...)

- 1.6 παρουσιάζονται με κωδικοποιημένο τρόπο τα φαινόμενα φωνολογικού δανεισμού
 (0=δεν υπάρχει φωνολογικός δανεισμός,
 1= εισαγωγή νέων εσωτερικών συμφωνικών συμπλεγμάτων,
 2= εισαγωγή νέων εσωτερικών φωνηεντικών συμπλεγμάτων,
 3= εισαγωγή νέων ληκτικών συμφώνων ή συμφωνικών συμπλεγμάτων,
 4= εισαγωγή νέων ληκτικών φωνηέντων ή φωνηεντικών συμπλεγμάτων,
 5= εισαγωγή νέων ληκτικών μορφημάτων (μορφημάτων που μοιάζουν NE, αλλά δεν
 προβλέπονται στη θέση αυτή από τους κανόνες της κατηγορίας ή της τάξης στην
 οποία ανήκουν τα δάνεια)
 π.χ. τα *χιτάκια*= [Χi'taca] 0 , το *no wave* = ['no(u) yu'eⁱ v] 234
underground=['ander'gr au nd] 123 , η *percussion*= [per'kasΧon] 5)

- 1.7 τα δάνεια διακρίνονται με μορφο-σημασιολογικά κριτήρια στις εξής κατηγορίες :

- 1.ουσιαστικά (Ο) (π.χ. *rap*, *τσιχλορορ*, *ροκάς*...)
- 2.ονοματικές φράσεις (ΟΦ) (π.χ. *power metal*, *death σχήμα*, *σκληρή σκηνή*...)
- 3.επίθετα (Ε) (π.χ. *rave*, *raggaφιλής*, *τεκνατζιδίκος*...)
- 4.ρήματα (Ρ) (π.χ. *φαζάρω*, *ροκάρω*,...)
- 5.ρηματικές φράσεις (ΡΦ) (π.χ. *κάνω νέα είσοδο*...)
- 6.επιρρήματα (Ερ) (π.χ. *acapella*, *live*...)
- 7.μετοχές (Μ) (π.χ. *τζαμάροντας*, *ημιφαζαρισμένη*, *ροκίζων*...)
- 8.ουσιαστικοποιημένα επίθετα (ΟΕ) (π.χ. *τα ανεξάρτητα*, *τα background*...)

Η πλειονότητα των δανείων ανήκει στις 3 πρώτες κατηγορίες.

- 1.8 καταγράφεται το γένος των Ο,ΟΦ και ΟΕ όπως αυτό προκύπτει από το κείμενο-πηγή.
 Εφόσον αυτό δεν προκύπτει με τρόπο σαφή από το κείμενο, τότε το αντίστοιχο πεδίο
 παραμένει κενό (π.χ. *soulman* : 1, *jazz σκηνή* : 2, *ροκαμπίλια* : 3 ...)

- 1.9 επισημαίνονται τα δάνεια με ασταθές γένος, αυτά δηλαδή των οποίων δεν έχει
 παγιωθεί η χρήση σε συγκεκριμένο γένος (π.χ. *η /το session*, *η /το original mix* ...)

- 1.10 επισημαίνονται τα διπλογενή δάνεια, όσα δηλαδή εμφανίζονται μεν με δύο γένη, έχουν
 όμως, διαφορετική -συνήθως- σημασία σε κάθε περίπτωση. Αυτό συμβαίνει κυρίως με
 δάνεια που δηλώνουν ταυτόχρονα, τόσο το είδος / κατηγορία μουσικής (χρήση θηλυ-

κού γένους λόγω του υπερωνύμου «κατηγορία μουσικής») όσο και το μουσικό κίνημα / ρεύμα (χρήση ουδετέρου γένους λόγω του υπερωνύμου «μουσικό κίνημα»)
(π.χ. η *house* και το *house*, η *acid* και το *acid* ...)

- 1.11 στις περιπτώσεις Ο,ΟΦ και ΟΕ δηλώνεται αν το δάνειο εμφανίζεται στο κείμενο-πηγή ως τύπος ενικού ή πληθυντικού. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η επισήμανση δανείων με διπλούς τύπους πληθυντικού (π.χ. τα *pop groups* και τα *pop group*)
- 1.12 ανάλογα με το βαθμό προσαρμογής τους στο κλιτικό σύστημα της ΝΕ και την προέλευσή τους τα δάνεια διαχωρίζονται σε :
 0. άκλιτα στη ΝΕ (π.χ. *acapella*, *live*...)
 1. κλιτά-μη προσαρμοσμένα στο σύστημα της ΝΕ (π.χ. ο *soulman*, η *dub*, το *metal*...)
 2. κλιτά-προσαρμοσμένα στο σύστημα της ΝΕ (π.χ. ο *μινιμαλισμός*, η *ψυχεδέλεια*...)
 3. κλιτά-λέξεις της ΝΕ (πρόκειται για σημασιολογικά, μεταφραστικά και δάνεια μεταγραφής) (π.χ. *ανεξάρτητη σκηνή*, *ακουστική μουσική*...)
τα μέλη των μεταφραστικών υβριδίων χαρακτηρίζονται σαν να ήταν αυτόνομα :
(π.χ. *Λευκά labels* :31, *techno σκηνή* : 13, *ψευδο-house* : 31 ...)
- 1.13 επισημαίνονται τα δάνεια που εμφανίζουν τύπους πληθυντικού σε -s, δηλαδή με χρήση του γραμματικού μορφήματος με το οποίο σχηματίζεται ο πληθυντικός στην αγγλική (π.χ. *rockers*, *albums*, *LPs*, *funkaholics*, *sessions*, *instrumentals*...)
- 1.14 εντοπίζονται τα δάνεια (Ο ,ΟΕ και ΟΦ) που χρησιμοποιούνται συνήθως ή αποκλειστικά στον ενικό (singularia tantum) ή στον πληθυντικό (pluralia tantum)
(π.χ. ο *pop ήχος*, η *jazz*, το *R 'n' B* αλλά οι *rastas*, τα *φωνητικά*, τα *background vocals*)
- 1.15 τα δάνεια διαχωρίζονται με μορφολογικά κριτήρια σε :
 - 1.λέξεις απλές (π.χ. *rocker*, *πάνκης*...)
 - 2.λέξεις «ούτε απλές, ούτε κατασκευασμένες» (π.χ. *μινιμαλισμός*...)
 - 3.λεξικές φράσεις (π.χ. *acid jazz*, *αισθησιακή pop*, *ανεξάρτητη εταιρεία*...)
 - 4.παραθετικά σύνθετα (π.χ. *jazz-pop*, *single-προπομπός*...)
 - 5.σύνθετα (π.χ. *ragga-φιλής*, *τεκνοειδής*...)
 - 6.παράγωγα (π.χ. *τζαζίστας*, *σπινταριστός*...)Δεν αποτελούν αντικείμενο εξέτασης οι σύνθετες και οι παράγωγες λέξεις που χαρακτηρίζονται ως δάνεια σημασιολογικά, μεταφραστικά ή μεταγραφής.
- 1.16 εντοπίζονται τα δάνεια όπου παρατηρείται συνδυασμός διαφορετικών αλφαβήτων στο πλαίσιο της ίδιας λεξικής μονάδας (π.χ. *τσιχλο-pop* , *ragga-φιλής*, *hard rockάς*...)
- 1.17 καταγράφονται σε χωριστά πεδία το α' και το β' μέλος των ονοματικών συνόλων

1.18 παρουσιάζεται αναλυτικά η διαδικασία σύνθεσης των σύνθετων λέξεων

(π.χ. *ψευδο-house* < [(ψευδ-ής)ε + (ο)σφ + (house)ο]ε)

1.19 ακολουθούν παρατηρήσεις πάνω στη συνθετική διαδικασία

(π.χ. *samples-βριθής* < [(samples)ο + (-βριθής)ε]ε : δίγλωσσο, έλλειψη συνδετικού

φωνήεντος , *τεχνοθόρυβος* < [(τεχν-ορόκ)ο + (ο)σφ + θόρυβος)ο]ο : σύντμηση

του α' συνθετικού του συνθέτου)

1.20 παρουσιάζεται αναλυτικά η διαδικασία παραγωγής των παράγωγων λέξεων

(π.χ. *φαζαρισμένος* : [((φαζ+άρω > φαζάρ-ω)+(ισ-α)αορ.θ.]ρ + (-μένος)επ]μ ,

αντι-commercial : [(αντί-)πρ + (commercial)ο]ε)

1.21 ακολουθούν παρατηρήσεις πάνω στη διαδικασία παραγωγής (απλοποιήσεις,

ανωμαλίες στην παραγωγή, κλιτικά παράγωγα, δίγλωσσα δάνεια κτλ) (π.χ. *hard*

rock-άδες : δίγλωσσο, παράγωγο με βάση ΟΦ, *βοκαλίστρια* : απλοποίηση του -ισ τ,

heavymetalades : δάνειο γραφής, παράγωγο με βάση ΟΦ, *ροκαμπίλια* : μετατροπή,

δηλαδή δημιουργία παραγώγου χωρίς προσθήκη επιθήματος)

1.22 καταγράφονται τα προθήματα με στόχο τον εντοπισμό αυτών των οποίων η χρήση

συνεπάγεται αύξηση στη συχνότητα εμφάνισης ενός προϋπάρχοντος ΝΕ προθήματος

(π.χ. *υεο-ska*, *αντι-rock*, *προ-house*, *μετα-acid*...)

1.23 καταγράφονται τα επιθήματα

(π.χ. *ροκ-ά*, *περκασιον-ίστας*, *χαρντικορ-άς*, *ψυχεδελ-ικός*, *ραπ-άτος*, *φαζ-άρω*,...)

1.24 τα Ο,ΟΦ,ΟΕ κωδικοποιούνται ως προς τα ακόλουθα σημασιολογικά χαρακτηριστικά :

1.έμψυχο(1,2) ,2.ανθρώπινο(3,4) ,3.συγκεκριμένο(5,6) , 4.μετρήσιμο(7,8) με τους

μονούς αριθμούς να αντιστοιχούν στην εμφάνιση του χαρακτηριστικού και τους

ζυγούς

στη μη εμφάνιση του ίδιου χαρακτηριστικού (π.χ. *ροκάς* :1357, *acid* : 2468, *LP*:

2457..)

2 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

Η κατηγοριοποίηση των δανείων πραγματοποιήθηκε με βάση το θεωρητικό πλαίσιο που

προσέφερε το βιβλίο της Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη «Νεολογικός δανεισμός της

Νεοελληνικής». Πιο συγκεκριμένα τα δάνεια διακρίνονται σε :

2.1 δάνεια οπτικά (προερχόμενα δηλαδή από το γραπτό λόγο)

(π.χ. *ψυχεδελικός* < *psychedelic* , *τεχνο(θόρυβος)* < *techno(noisecore)*)

- 2.2 δάνεια ακουστικά (προερχόμενα δηλαδή από τον προφορικό λόγο)
(π.χ. *grunge* =[grandz], *τζαζ(-ίστας)* < jazz =[dzaz], *R 'n' B* =[ˈar enˈbi])
Πρόκειται για τη συντριπτική πλειονότητα των δανείων. Σε περίπτωση αμφιβολίας για την οδό δανεισμού (π.χ. *pop*) τα δάνεια παραμένουν αχαρακτήριστα.
- 2.3 δάνεια γραφής(στην περίπτωση αυτή έχουμε δανεισμό μόνο του λατινικού αλφαβήτου
(π.χ. *heavy metalades, rockades...*)
- 2.4 δάνεια όπου έχουμε ταυτόχρονα δανεισμό γραφής δανείων του *corpus*.
- 2.5 δάνεια γραφηματικά προσαρμοσμένα (στην περίπτωση αυτή έχουμε λεξικό δανεισμό και γραφηματική προσαρμογή των δανείων στη ΝΕ) (π.χ. *ντούμ-μέταλ* < doom metal)
- 2.6 δάνεια σημαδεμένα ως προς τη χρήση τους
Πρόκειται συνήθως για δημιουργίες της Γ1 (σύνθετα, παράγωγα ή ονοματικές φράσεις με δάνεια βάση) με χλευαστικό, υποτιμητικό, παράδοξο ή αστειολογικό χαρακτήρα (π.χ. *μπουζουκο-thrash, βλαχοροκάς, dogarella, βαθύ house...*)
- 2.7 δάνεια δηλωτικά (αυτά δηλώνουν αντικείμενα ή έννοιες που δημιουργήθηκαν στη Γ2^β και εισήχθησαν στη Γ1 μαζί με το σημαίνον τους ως αναγκαία)
Στην πλειονότητά τους τα δάνεια του *corpus* μπορούν να χαρακτηριστούν δηλωτικά, υπό την προϋπόθεση ότι αναγνωρίζει κανείς την ανάγκη για λεπτομερή περιγραφή των διαφορετικών μουσικών ειδών και της κουλτούρας που τα συνοδεύει.
- 2.8 δάνεια κωδικοποιημένα (που εμφανίζουν δηλαδή υψηλό βαθμό χρήσης στο λεξιλόγιο)
Στην πλειονότητά τους τα δάνεια του *corpus* μπορούν να χαρακτηριστούν κωδικοποιημένα, καθώς εμφανίζουν υψηλό βαθμό χρήσης στο λεξιλόγιο των οπαδών της (αγγλόφωνης) μουσικής και του σχετικού μουσικού τύπου (κάτι που δεν ισχύει, βέβαια, για το λόγο του μέσου χρήστη της γλώσσας)
- 2.9 δάνεια προσαρμοσμένα (συμμορφωμένα δηλαδή προς το μορφοφωνολογικό σύστημα της ΝΕ) (π.χ. *μινιμαλισμός, πάνκης...*)
Στην πλειονότητά τους τα δάνεια του *corpus* χαρακτηρίζονται μη προσαρμοσμένα. Παρά το γεγονός ότι εμφανίζουν μια πρωτογενή μορφολογική προσαρμογή - εντάσσονται δηλαδή σε γραμματικές κατηγορίες, παρουσιάζουν γένος(π.χ. ο *rocker*, η *acid jazz*, το *hip hop...*), κάποια μάλιστα σχηματίζουν παράγωγα και σύνθετα (π.χ. *raggaφιλής, τεκνατζιδικός, φαζαρισμένος...*) κτλ - εξακολουθούν να παρουσιάζουν προβλήματα ως προς τον αριθμό (π.χ. πληθ. οι *rockers* αλλά και οι *rocker* ...) και την ένταξή τους σε κλιτικά παραδείγματα (π.χ. ο/του/το *rocker* , τα/των/τα *samples*) ενώ στην περίπτωση των επιθέτων παρατηρείται ασυμφωνία μεταξύ του επιθέτου και του ουσιαστικού που προσδιορίζει (π.χ. η *new age* αισθητική, μια *funkeized* κιθάρα...)

- 2.10 ψευδοδάνεια (λέξεις δηλαδή που μοιάζουν δάνειες, έχουν όμως δημιουργηθεί στη Γ1 κι όχι στη Γ2) (π.χ. *rockades, heavymetalades, dogapella ...*)
- 2.11 τα δάνεια, τέλος, διακρίνονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες ανάλογα με το αν η Γ1 δανείζεται αυτούσια λεξικά στοιχεία από τη Γ2 ή όχι (άμεσα κι έμμεσα δάνεια αντίστοιχα)
- 2.11.1 άμεσα δάνεια :όταν η Γ1 δανείζεται αυτούσια στοιχεία από τη Γ2 (π.χ. *gospel rock, epic, dark band...*)Πρόκειται για την πλειονότητα των δανείων του corpus.Όταν το δάνειο είναι προσαρμοσμένο παρατίθεται κι ο πρόδρομός του στην αγγλική (π.χ. *μινιμαλισμός* < *minimalism, πάνκης* < *punk...*)
- 2.11.2 έμμεσα δάνεια :όταν η Γ1 δε δανείζεται αυτούσια στοιχεία από τη Γ2
 Διακρίνουμε τις παρακάτω κατηγορίες:
1. σημσιολογικά :στην περίπτωση αυτή έχουμε δανεισμό μόνο της σημασίας από τη Γ2 (π.χ. *συγκρότημα* < *group* , *ήχος* < *sound*)
 Παρατίθεται πάντα ο πρόδρομος στην αγγλική.
2. μεταφραστικά :στην περίπτωση αυτή το δάνειο είναι εξολοκλήρου μεταφρασμένο στη Γ1 (π.χ. *ανεξάρτητη εταιρεία* < *indie label*)
 Παρατίθεται πάντα ο πρόδρομος στην αγγλική.
3. μεταφραστικά υβρίδια : στην περίπτωση αυτή μέρος μονάχα του δανείου είναι μεταφρασμένο στη Γ1) (π.χ. *αισθησιακή pop* < *sensual pop*)
 Παρατίθεται πάντα ο πρόδρομος στην αγγλική.
4. δάνεια μεταγραφής : πρόκειται για μεταφραστικά δάνεια των οποίων ένα τουλάχιστο στοιχείο είναι διεθνισμός (π.χ. *house μουσική* , *punk μπάντα*)
 Παρατίθεται ο πρόδρομος στην αγγλική μόνο εφόσον όλο το δάνειο αποτελεί διεθνισμό⁹ (π.χ. *μουσική σκηνή* < *music scene*)

3 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στην κατηγορία των γενικών στοιχείων εντάσσονται σημασιολογικές πληροφορίες (παράδειγμα, ορισμός, μετάφραση, συνώνυμα, αντώνυμα και καθορισμός του αντικείμενου αναφοράς των δανείων), μια αναφορά στα εμφανιζόμενα στο corpus είδη μουσικής, σχόλια πάνω στην εμφάνιση του δανείου στο κείμενο-πηγή, τα στοιχεία του κειμένου-πηγή και το είδος λόγου στο οποίο ανήκει το κείμενο-πηγή.

- 3.1 για κάθε δάνειο παρατίθεται ως παράδειγμα αυθεντικό απόσπασμα από το κείμενο-πηγή. Αναπόφευκτες στάθηκαν κάποιες επεμβάσεις - συντομεύσεις ή και παραλείψεις

τίτλων τραγουδιών / δίσκων, ονομάτων καλλιτεχνών / συγκροτημάτων κτλ (οι οποίες δηλώνονται με τη χρήση αποσιωπητικών) αλλά και προσθήκες (που δηλώνονται με τη χρήση παρενθέσεων) - με στόχο τη διευκόλυνση στην κατανόηση της σημασίας του δανείου. Σε περιπτώσεις πολλαπλών επιλογών επιλέχθηκε το πιο σαφές απόσπασμα. (π.χ. *eric* : " (πρόκειται για) μελωδικό *power speed metal* με *eric* περάσματα..." ,
E.P. : " (το συγκρότημα κυκλοφόρησε ένα) *E.P.* με τρία νέα τραγούδια...")

3.2 κάθε δάνειο συνοδεύεται από έναν ορισμό.

(π.χ. *bluegrass* : "είδος λαϊκής μουσικής των λευκών της Βόρειας Αμερικής") Στις περιπτώσεις των παραθετικών συνθέτων και των λεξικών φράσεων (εφόσον βέβαια δεν προκύπτει νέα σημασία) γίνονται παραπομπές στα αντίστοιχα απλά λήμματα (π.χ. *doom-death* : ο αναγνώστης παραπέμπεται στα λήμματα *doom* και *death*)

3.3 μετάφραση των δανείων επιχειρήθηκε σχεδόν αποκλειστικά στις περιπτώσεις όρων του μουσικού marketing και της σχετικής κουλτούρας

(π.χ. *limited single* = περιορισμένης έκδοσης δισκάκι, *fanzine* = μουσικό περιοδικό, *credits* = κατάλογος συντελεστών, *chart* = κατάλογος πωλήσεων [δίσκων]...)

Παρέμειναν αμετάφραστοι όλοι σχεδόν οι όροι που αφορούν μουσικά είδη και κινήματα, όχι όμως και οι χαρακτηρισμοί που τα συνοδεύουν (π.χ. μεταφράζονται τα: *underground* = περιθωριακός, *alternative* = εναλλακτικός, *blue eyed soul* = γαλανομάτα *soul*, ενώ παραμένουν αμετάφραστα τα: *grunge*, *acid jazz*, *soul*, *no wave*, *skate rocker*...)

3.4 παρατίθενται τα τυχόν συνώνυμα και αντώνυμα που χρησιμοποιούνται από τους οπαδούς της σχετικής μουσικής και το μουσικό τύπο. Στο πρώτο πεδίο κάθε κατηγορίας καταγράφονται τα άμεσα δάνεια και ακολουθούν (εφόσον υπάρχουν, βέβαια) σε χωριστό πεδίο τα μεταφραστικά δάνεια, τα υβρίδια και τα δάνεια μεταγραφής.

(π.χ. *εμπορική pop* : συνών. = *commercial pop*, αντών. = *underground pop*, συνών. = \emptyset , αντών. = *περιθωριακή pop*)

3.5 τα δάνεια διαχωρίζονται ως προς το αντικείμενο αναφοράς τους σε αυτά που αφορούν:

1. σε μουσικά είδη / κινήματα και μουσικούς χαρακτηρισμούς
(π.χ. *pop rock*, *ψυχεδελικό funk*, *σκληροπυρηνικό gar*, *ηλεκτρονική μουσική*...)
2. στη διαδικασία και τα μέσα προώθησης της μουσικής ως εμπορεύσιμου είδους, δηλαδή στο μουσικό marketing
(π.χ. *charts*, *single διπλής όψης*, *περιορισμένης έκδοσης CD*, *παρθενικός δίσκος*...)
3. σε μουσικά όργανα, εκτελεστές, είδη συγκροτημάτων, μουσικές σκηνές κτλ
(π.χ. *drums*, *τζαζιστες*, *jazz combo*, *ανεξάρτητα groups*, *metal σκηνή*...)

4. στη μουσική κουλτούρα
(π.χ. *fanzine, dancefloors, cult* ύμνος, ανεξάρτητη εταιρεία..)
 5. σε χαρακτηρισμούς για τους οπαδούς ενός μουσικού είδους
(π.χ. *soul maniacs, death μεταλλάδες, heavymetalades, βλαχοροκάς...*)
 6. σε όρους τεχνικής φύσης / παραγωγής και χαρακτηρισμούς του ηχητικού αποτελέσματος (π.χ. *overdubbing, ημιφαζαρισμένος, ηχητικά fx, session ηχογραφήσεις...*)
- 3.6 τα δάνεια κατηγοριοποιούνται ως προς το είδος μουσικής στο οποίο αναφέρονται σε δάνεια παρμένα από την:
1. pop , 2. rock , 3. metal , 4. club , 5. black music , 6. ethnic music , 7. δάνεια που αφορούν περισσότερα από ένα είδη μουσικής, 8. δάνεια αταύτιστα
- 3.7 προαιρετικά τα δάνεια συνοδεύονται από σχόλια που αφορούν την εμφάνιση τους στο κείμενο-πηγή (π.χ. προτάσεις για σωστότερη ορθογράφηση, τυπογραφικά λάθη, μορφολογικές ιδιαιτερότητες, ανάπτυξη των αρκτικόλεξων...)
- (π.χ. *κημπορντίστας* : σωστότερος ο τύπος *κιμπορντίστας* , *pro-punk* : το *pro-* αποτελεί δάνειο γραφής. σωστοί μόνο οι τύποι *pre-punk* ή *pro-punk*, *middle of the road* : λάθος γραφή του *middle* , *gospel* : *gospel* αντί του αναμενόμενου πληθυντικού *gospels*, *με-blues-βάσεις-ραδιοφωνικό-rock* : χρησιμοποιείται ο αγγλικός τρόπος για την παρουσίαση του παρατακτικού συνθέτου, *R 'n' B* : αρκτικόλεξο του *rhythm 'n' blues* ...)
- 3.8 για κάθε δάνειο καταγράφονται τα στοιχεία του κειμένου-πηγή, δηλαδή το όνομα της εφημερίδας, ο αριθμός τεύχους, η σελίδα και η στήλη (π.χ. ΟΖ, 46,23,3) και τέλος
- 3.9 προσδιορίζεται το είδος λόγου στο οποίο εντάσσεται το κείμενο-πηγή κάθε δανείου.
- Διακρίναμε τις ακόλουθες κατηγορίες:
1. άρθρο, 2. κριτική, 3. διάφορα σχόλια-ειδήσεις, 4. συνέντευξη, 5. διαφήμιση, 6. λεζάντα-τίτλος, 7. αγγελία, 8. quiz, 9. αλληλογραφία, 10. προαναγγελία συναυλίας.

4 ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στόχος της εργασίας αυτής υπήρξε μια πρώτη καταγραφή ενός μέρους των δανείων του ειδικού λεξιλογίου της μουσικής και η προσπάθεια να περιγραφεί και να ταξινομηθεί το υλικό αυτό σύμφωνα μ' ένα θεωρητικό πλαίσιο. Απώτερος στόχος είναι η συγγραφή ενός λεξικού με τα δάνεια από το χώρο αυτό.

5 ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. πρόβλημα καταγραφής εμφάνισαν τα συμφωνικά τεμάχια **ç, j, λ, ñ** και η τα οποία αντικαταστάθηκαν με τα **X, G, λ, nj** και η αντίστοιχα.

2. π.χ. η *percussion*=[peɾ'kasΧon] : δεν προβλέπεται στα θηλυκά ουσιαστικά κλιτικό παράδειγμα για παροξύτονα σε /-on/, ενώ οι *funky junkies*= ['faŋci 'dzaŋciɜ] : η κατάληξη /is/ προβλέπεται από τους κανόνες της τάξης στην οποία έχει ενταχθεί το δάνειο, μόνο που η παρουσία της είναι συμπτωματική.
3. πρόκειται για μικρό αριθμό τροπικών επιρρημάτων
4. στις περιπτώσεις αυτές (π.χ. *μιμιμαλισμός*) είναι προβληματικό να δεχτούμε την ύπαρξη παραγωγικής διαδικασίας - προσθήκη δηλαδή επιθήματος (-ισμός) σε δάνεια βάση (μιμιμαλ-?) - διότι η Γ1 δεν έχει δανειστεί τη βάση
5. ε=επίθετο, σφ=συνδετικό φωνήεν, ο=ουσιαστικό
6. πρ=πρόθημα, επ=επίθημα, μ=μετοχή, αορ.θ=αοριστικό θέμα, ρ=ρήμα
7. Τα δάνεια διακρίνονται με εξωσυστηματικά κριτήρια [κριτήρια που δε σχετίζονται με τη γλώσσα ως σύστημα]σε δάνεια οπτικά ή ακουστικά (με κριτήριο την οδό δανεισμού),σε δάνεια δηλωτικά ή συνυποδηλωτικά(με κριτήριο το αν δηλώνουν αντικείμενα ή έννοιες απαραίτητες στη Γ1 ή όχι),ξενισμούς ,δάνεια κωδικοποιημένα ή μη (με κριτήριο το βαθμό χρήσης στο λεξιλόγιο), σημαδεμένα (με κριτήριο τις συνυποδηλώσεις τους) και ψευδοδάνεια (με κριτήριο το αν έχουν δημιουργηθεί στη Γ1 κι όχι στη Γ2),ενώ με συστηματικά κριτήρια [κριτήρια που σχετίζονται με τη γλώσσα ως σύστημα] διακρίνονται σε δάνεια γραφής, γραφηματικά προσαρμοσμένα, γραφής και λεξικού δανεισμού (με κριτήριο το βαθμό γραφηματικής προσαρμογής τους στη ΝΕ) και δάνεια προσαρμοσμένα ή μη (με κριτήριο το βαθμό συμμόρφωσης τους προς το μορφολογικό σύστημα της ΝΕ).
8. Γ1=η δανειζόμενη γλώσσα, δηλ. η ΝΕ, ενώ Γ2=η δανείστρια γλώσσα, δηλ.η αγγλική
9. μονάδες που μια γλώσσα δανείζεται επειδή είναι ασημάδευτες ως προς την εθνική τους προέλευση
10. ξενισμοί (δάνεια δηλαδή που το αντικείμενο αναφοράς τους δεν αποτελεί στοιχείο του πολιτισμού της Γ1) δεν εντοπίστηκαν, καθώς η ελληνική πραγματικότητα συμβαδίζει πλέον με τα αγγλοαμερικανικά ισχύοντα

6 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α.(1994) *Νεολογικός δανεισμός της Νεοελληνικής* , Θεσσαλονίκη, Υπηρεσία δημοσιευμάτων Α.Π.Θ.
- Αποστόλου-Παναρά Α.-Μ. (1985) *Τα δάνεια της Νέας Ελληνικής από την Αγγλική - Φωνολογική ένταξη και αφομοίωση* (διδακτορική διατριβή),Αθήνα
- Clarke D. (1990) *Penguin encyclopedia of popular music*, Penguin
- Collins Cobuild English Dictionary* (1995) London, HarperCollins

Martinet A. (1987) *Στοιχεία γενικής Γλωσσολογίας*, μφ. Α. Χαραλαμπίδου,
Θεσσαλονίκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών Α.Π.Θ.,
σσ.68-90, 97-105, 149-153, 189-192

Χαραλαμπίδης Χ.(1991)Μεταφραστικά δάνεια της Νέας Ελληνικής από ευρωπαϊκές γλώσσες, *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα-Πρακτικά της 11^{ης} ετήσιας συνάντησης του τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής*

του

Α.Π.Θ.,26-28 Απριλίου 1990,Θεσσαλονίκη,Κυριακίδης, σσ 81-102

Για τη συγγραφή ορισμών και την παράθεση συνωνύμων και αντωνύμων χρησιμοποιήθηκε υλικό και από την εφημερίδα "Το Βήμα" και τα περιοδικά ΠΟΠ και ΡΟΚ, 01 και ΚΛΙΚ

Γιώργος Ιερόπουλος

Ατλαντίδας 13

544 54 Κάτω Τούμπα, Θεσσαλονίκη